

6. Анализ на организационните схеми и форми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

В обхвата на настоящата разработка са включени две подгрупи: Анализ на съществуващите схеми за събиране на отпадъци и прилагане на принципите „Разширена отговорност на производителя” и „Замърсителят плаща” и Анализ на икономическите инструменти, стимули и финансиране в сектор "Управление на отпадъците" на територията на общината.

6.1. Същност на принципите „Замърсителят плаща” и „Разширена отговорност на производителя”

Рамковата директива за отпадъците (2008/98), съответно ЗУО, оперират както с принципа „Замърсителят плаща” (чл. 14), така и с принципа за „Разширена отговорност на производителя” (чл. 8), които взаимно се допълват.

Принципът „*Замърсителят плаща*” е заложен в Договора за създаване на Европейската общност (чл.174). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве;
- причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си;
- разходите за опазване на околната среда и човешко здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите;
- разходите за третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на причинителите и притежателите на отпадъците.

Принципът „*Разширена отговорност на производителя*” (РОП) е екологичен принцип, който се прилага като съвкупност от мерки с цел намаляване на общото въздействие върху околната среда от даден продукт и въвежда задължения и отговорности за производителя на продукта по време на целия му жизнен цикъл за: ограничаване на съдържанието на опасни вещества, обратно приемане, предотвратяване на отпадъците и повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, получени в резултат на употребата на продукта.

В съответствие с този принцип, производителите на продукти трябва да поемат отговорност, включително за финансирането на:

- проектиране и разработване на продукти, които подлежат на многократна употреба, технически издръжливи са, не съдържат или имат ограничено съдържание на материали и вещества, представляващи риск за околната среда;
- развиване на пазари за повторната употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара продукти.

Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) определя разширената отговорност на производителя като подход за екологична политика, при който отговорността на производителя за продукта обхваща и етапа след потреблението от целия жизнен цикъл на продукта. Политиката за разширената отговорност на производителя се характеризира с:

- изместването на отговорността (физически и/или икономически, напълно или частично) във възходящ ред към производителя и извън общините;

▪ осигуряването на стимули на производителите, за да вземат предвид екологичните съображения при създаването на своите продукти. Докато други инструменти на политиката обикновено имат за цел изолирана точка от веригата, разширената отговорност на производителя се стреми да интегрира сигналите, свързани с екологичните характеристики на продуктите и производствените процеси в цялата продуктова верига.

6.2. Анализ на схемите за управление на отпадъците

6.2.1 Схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират битови и подобни на битовите отпадъци.

Схемата се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на 6 групи масово разпространени отпадъци) и за отпадъци, подобни на битовите, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, но образувани от други източници. Подобни на битовите отпадъци се образуват най-вече от административни сгради, образователни институции, социални организации, пазари, търговски обекти, хотели и ресторанти, ателиета за услуги. В схемата попадат и строителните отпадъци от ремонтни дейности и от разрушаване на сгради, генерирани от домакинствата и други обекти в малки количества. При тази схема задължени лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Тези лица са отговорни за изхвърлянето, включително разделното събиране и изхвърляне на битовите отпадъци в определените за целта съдове и места и за заплащане на разходите за услугите по временно съхраняване, събиране, транспортиране и третиране на отпадъците в съответствие със Закона за местните данъци и такси, ЗУО и наредбите на общините за управление на отпадъците.

Другите лица, които участват в схемата, са общините, регионалните сдружения на общини за управление на отпадъците (РУСО) и фирмите или общински предприятия, на които общините възлагат една или повече дейности, свързани със събиране, транспортиране и третиране на битовите отпадъци.

В изпълнение на задълженията на Кмета на общината, регламентирани със Закона за управление на отпадъците (чл.19, ал.3) за осигуряване на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. опасни битови отпадъци и организиране на разделното събиране на опасни битови отпадъци, Община Созопол е избрана с предпроектно проучване по Българо-Швейцарска програма за сътрудничество, като пилотна община за изграждане на общински център за събиране и съхраняване на опасни битови отпадъци на територията ѝ. Видовете опасни битови отпадъци, които ще се приемат в центъра са подробно описани в Анализ на инфраструктурата на отпадъците.

Задължените в схемата лица заплащат ежегодна такса за битови отпадъци, в размер определен от Общинския съвет за всяко населено място поотделно. Целта на таксата битови отпадъци е прилагане на принципа „замърсителят плаща“.

В Община Созопол размерът на такса битови отпадъци се определя в левове според количеството на битовите отпадъци. Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от Общинския съвет, която не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена, съгласно влязлата в сила промяна на ЗМДТ от 01.01.2014г. Съгласно чл.66, ал.1 от ЗМДТ (Обн. ДВ. бр.117 от 10.12.1997г., посл. доп. ДВ. бр.32 от 22.04.2016г.), такса битови отпадъци се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

1. осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
2. събиране, включително разделно, на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
3. проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО);
4. почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Приходите от такса битови отпадъци в общинския бюджет се използват изцяло за финансиране на дейности и проекти, свързани с битовите отпадъци, като се покриват всички разходи свързани с управлението на отпадъците. Към момента е налично добро планиране на средствата от такса битови отпадъци и разходването им е съобразено с потребностите.

Съгласно §13а от Заключителните разпоредби на Закона за местни данъци и такси до 31.03.2016г. Министерският съвет съвместно с Националното сдружение на общините в Република България разработва методика за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които служат за определяне размера на таксата за битови отпадъци, и внася в Народното събрание проект за изменение на чл. 66 и 67. В тази връзка е изготвен Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Предложените промени в ЗИД на ЗМДТ целят справедливо определяне на таксата за битови отпадъци, спазване на принципа „замърсителят плаща“, въвеждане на единна методология за определяне на разходите, които формират таксата за битови отпадъци, осигуряване на публичност и прозрачност чрез задължението за провеждане на обществени консултации при определянето на разходите, формиращи таксата и опазване на околната среда. Предвижда се размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице да се определя, като разходите за сметка на таксата за битови отпадъци за текущата година от план-сметката се разпределят по начин в зависимост от приетите от Общинския съвет основи, т.е. показателите, на базата на които се разпределят разходите за сметка на таксата за битови отпадъци от одобрената план-сметка към задължените лица. Водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци е предвидено да бъде количеството на битовите отпадъци, като е необходимо местните власти да предприемат адекватни мерки за въвеждане на принципа „замърсителят плаща“.

В проекта на *Методиката за изготвяне на план-сметка с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които служат за определяне на таксата за битови отпадъци* се цели максимално отчитане на реалното количество генерирани отпадъци от всеки ползвател, като се предлагат няколко варианта за определянето ѝ, като всяка Община трябва да прецени кой метод е най-рационален за нея и да разработи вътрешна методика за прилагането и функционирането му. Основите за изчисляване на размера на таксата за битови отпадъци, които общинският съвет може да приеме са:

- Определяне на количеството битови отпадъци на база брой на заявените от лицето контейнери за текущата година, както и броя на ползвателите на услугата;
- Индивидуално измерено количество битови отпадъци за имота – чрез торби с определена вместимост, предоставени от общината, или чрез стикери, залепени върху торби на лицата;
- Количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за съхранение;

- Брой ползватели на услугата в имота или натурален показател използвано количество вода в имота;
- Комбиниран подход на база количество битови отпадъци и брой на ползватели на услугата в имота или натурален показател използвано количество вода в имота.

До този момент Методиката за изготвяне на план-сметка с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които да служат за определяне на таксата за битови отпадъци по Закона за местните данъци и такси не са приети от Министерски съвет.

Цената за третиране на тон отпадък, постъпил в регионалната система за управление на отпадъците, е еднаква за всички членове на регионалното сдружение и в нея не може да бъде калкулирана печалба за сдружението.

Независимо от допълнителните дейности, които се въвеждат с регионалната система - сепариране, компостиране, третиране на строителни отпадъци и др., направените в тази връзка разходи ще се компенсират от цялостното намаляне на количеството отпадъци, които ще се транспортират за крайно обезвреждане на депо, както и от реализацията на разделно събраните оползотворими компоненти.

6.2.2. Схема за Разширена отговорност на производителя (РОП) относно 6 групи масово разпространени отпадъци (МРО)

Съгласно ЗУО „Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление.

Към 2014г. в схемата за Разширена отговорност на производителя (РОП) поетапно са включени следните масово разпространени отпадъци¹:

- Отпадъци от опаковки
- Отпадъци от ИУЕЕО
- Отпадъци от ИУМПС
- Отпадъци от батерии и акумулатори
- Отпадъци от гуми
- Отпадъчни масла и нефтопродукти

При тази схема за „Разширена отговорност на производителя“ (РОП) лицата, пускащи на пазара² продукти, които след тяхната употреба се превръщат в МРО, са задължените по схемата лица и носят отговорност за тяхното последващо събиране и рециклиране, в съответствие с изискванията на ЗУО и специфичните наредби за всеки вид МРО.

Схемата за РОП може да се осъществи по два начина от задължените в схемата фирми:

1. Чрез колективна система, представлявана от организация за оползотворяване (ОО) на съответните МРО.

2. Индивидуално от задълженото лице (конкретна фирма), което пуска на пазара МРО.

¹ Съгласно ЗУО „Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление.

² Съгласно ЗУО "Пускане на пазара" е първото предоставяне на продукта на разположение на друго лице, безплатно или срещу заплащане, с цел той да бъде разпространен и/или използван на територията на Република България, както и внасянето и въвеждането на територията на Република България на продукта от дадено лице за негова собствена търговска, производствена или професионална дейност.

Организации по оползотворяване (ОО) на МРО и лицата, които изпълняват индивидуално задълженията си са длъжни:

- * Да получат разрешително по реда на ЗУО за осъществяване на дейността като ОО или за индивидуално изпълнение и организация на дейностите по разделно събиране, подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване;
- * Да създават и финансират системи за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване на съответния вид масово разпространени отпадъци;
- * Да изпълняват програмата за управление на МРО и да достигнат целите за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване;
- * Да осъществяват информационни кампании за обществеността;
- * За ОО на отпадъци от опаковки – задължение и да обхванат определен брой население чрез системите за разделно събиране на отпадъците, включително чрез поставяне на контейнери за разделно събиране в населените места.

Най-често отговорността по събирането на тези отпадъци и предаването им за третиране/рециклиране е, чрез възлагане на организации по оползотворяване (ОО). Общините от своя страна сключват договори за сътрудничество с организациите по оползотворяване и подпомагане на дейността им за организирано събиране на тези отпадъци от домакинствата. Община Созопол има сключени договори за сътрудничество с организации за оползотворяване на МРО:

- * сключен Договор №8-121/15.03.2016г. за сътрудничество в областта на разделното събиране на отпадъци от опаковки и отпадъчни материали между Община Созопол и „РТК“ООД-гр.Елин Пелин;
- * сключен Договор №8-177/22.04.2013г./№008-Е/ за сътрудничество в областта на разделното събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване между Община Созопол и „ХЕФТИ МЕТАЛС“ ЕООД-гр.София“.
- * сключен Договор №8-175/22.04.2013г./№028-А/ за сътрудничество в областта на разделното събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори между Община Созопол и „ХЕФТИ МЕТАЛС“ ЕООД-гр.София;
- * сключен Договор №8-156/10.04.2013г. за организиране на дейности по събиране, съхраняване и разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства и по повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци от моторни превозни средства между Община Созопол и „БЪЛГАРСКА РЕЦИКЛИРАЩА КОМПАНИЯ“ АД-гр.София;
- * сключен Договор №8-176/22.04.2013г./№005-Л/ за третиране на излезли от употреба луминисцентни и съдържащи живак лампи между Община Созопол и „ХЕФТИ МЕТАЛС“ ЕООД-гр.София“;
- * сключени договори за отработени масла:
 - сключен Договор №СА-М-03/2013г./№8-128/14.03.2013г/ между Община Созопол и „СПЕКТА АУТО“ ООД за организиране дейностите по събиране и временно съхранение на отработените масла от пристанище Черноморец;
 - сключен Договор №СА-М/2012г./№8-66/06.02.2013г/ между Община Созопол и „СПЕКТА АУТО“ ООД за организиране дейностите по събиране и временно съхранение на отработените масла от Рибарско Пристанище Созопол;
 - сключен Договор №458/26.09.2009г между Община Созопол и „СПЕКТА АУТО“ ООД за организиране дейностите по събиране и временно съхранение на отработените масла от обект Регионално депо за неопасни отпадъци – Созопол.

Общините нямат правомощия да поставят ограничения и/или да задължат производителите на продукти, след употребата на които се образуват отпадъци в тази област, като тяхната роля е да съдействат за постигането на задълженията им, в т.ч. осигуряване и определяне на местоположението на контейнерите за разделно събиране на МРО. На местно ниво могат да се извършва контрол за спазване разпоредбите на Общинските наредби за управление на отпадъците и оказване на административна помощ за спазване на законодателството. Домакинствата и различните организации, предприятия и институции, които в резултат на употребата на продукти образуват МРО, са длъжни да спазват правилата за разделно събиране и да изхвърлят отпадъците на определените за това места.

При схемата за „Разширена отговорност на производителя“ финансирането на системите за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на МРО се осъществява от фирмите – задължените лица в схемата, които пускат на пазара стоки, които след тяхната употреба се превръщат в МРО. В крайна сметка, това са част от производствените разходи на фирмите – задължени лица в схемата и представляват елемент от цената на съответния продукт.

Финансирането на дейностите по договорите се осъществява от организациите по оползотворяване, а общината е отговорна за съдействие при организирането на дейностите на територията ѝ. Организациите имат допълнителни задължения, в т.ч. да предоставят информация на общината, да финансират и осъществяват информационни кампании за широката общественост. Чрез договорите е обхванато повече от половината население в Общината.

6.2.3. Схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират утайки от ПСОВ, в резултат на отвеждането и пречистването на битови отпадъчни води

Схемата се прилага за отпадъците – утайки от ПСОВ, генерирани в резултат от отвеждането и пречистването на битови отпадъчни води от домакинствата и от други източници – юридически лица.

При тази схема лицата, които ползват услугите по отвеждане и пречистване на отпадъчните води, в т.ч. и третиране на утайките от ПСОВ, в съответствие с принципа „Замърсителят плаща“ заплащат пълните разходи за тези услуги. Задължените в схемата лица заплащат услугите чрез такса за отвеждане и пречистване на отпадъчните им води, в т.ч. и за третиране на утайките, която се изчислява на основата на количеството доведени и отведени отпадъчни води и разходите за дейността. Таксите се определят от оператора на ВиК системите на територията на общината и се регулират утвърждават от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране.

6.2.4. Отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци чрез пряко заплащане на услугите по извозването и третирането им в сътрудничество с Община Созопол

При тази схема производителят на определени продукти и стоки или доставчикът на дадена услуга е задълженото лице и носи отговорност за съхраняване, събиране, транспортиране и третиране на отпадъците, генерирани при производството на съответните стоки и услуги, в съответствие с нормативните изисквания. Отговорността е както за осигуряване на цялостната логистика на дейностите по управление на образуваните отпадъци, така и за финансирането на тези дейности.

Производителите и доставчиците на стоки и услуги могат да организират отговорността си относно образуваните при дейността им отпадъци:

- в собствени инсталации и съоръжения, за което трябва да притежават разрешително или регистрационен документ по ЗУО или комплексно разрешително по ЗООС, и/или
- да сключват писмен договор с лица, които имат право да извършват тези дейности с отпадъци в съответствие със ЗУО и ЗООС (т.е. да притежават разрешително или регистрационен документ по ЗУО или комплексно разрешително по ЗООС).

Лицата, с които фирмите производители на стоки и услуги са сключили договори за транспортиране и/или третиране на отпадъците им, които са следващи притежатели на отпадъците, имат същите отговорности, както лицата, които с писмен договор са им предали отпадъците.

Разглежданата схема е типичен пример за пълно прилагане на принципа „замърсителят плаща“.

Генераторите на ОСР на територията на общината също организират сами и финансират съхранението, извозването и последващото оползотворяване и/или обезвреждане на строителните отпадъци. Генераторите на ОСР организират сами транспортирането на строителните отпадъци до депо или инсталация за третиране (с изключение на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата и разрушаване на сгради в малки количества по критерии, определени в ЗУО, които попадат в задълженията на органите на местното самоуправление и местната администрация).

След реализацията на предвидения за изграждане обект: Депо за строителни отпадъци, земни маси и инертни материали, в УПИ II (с идентификатор по КК 81178.48.26), землище с.Черноморец, Община Созопол, генерираните строителни отпадъци на територията на Община Созопол могат да бъдат предавани на новоизградената площадка.

6.3. Анализ на икономическите инструменти и стимули в сектора на управлението на отпадъците

Икономическите инструменти в сектора на управлението на отпадъците са механизми, въведени от държавата, които правят по-изгодно за населението и бизнеса да рециклират и оползотворяват отпадъците, вместо да ги депонират. Изследванията показват, че въвеждането на такива механизми в различните европейски страни е довело до намаляване на депонираните количества отпадъци и до преминаване към по-високите нива в йерархията на управлението на отпадъците.

На базата на разгледаните схеми и форми за управление на отпадъците в Община Созопол в настоящия анализ ще бъдат анализирани икономическите инструменти, които са свързани с бюджета на общината:

- Такса – битови отпадъци (в т.ч. постъпления от таксата и разходи на общината за управление на отпадъците).
- Обезпечения за покриване на последващи разходи за затваряне на депата и отчисления за депониране на отпадъци (т.нар. отчисления по чл. 60 и чл.64 от ЗУО).

6.3.1. Такса битови отпадъци (в т.ч. постъпления от таксата и разходи на общината за управление на отпадъците)

В Наредбата за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги на територията на Община Созопол в Глава II, Раздел I е регламентиран начина за определяне на такса битови отпадъци.

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка, включваща необходимите разходи за:

1. осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци – контейнери, кофи, улични кошчета и други;
2. събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
3. проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл.60 и 64 от Закона за управление на отпадъците;
4. почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

При определянето на такса битови отпадъци за нежилищни имоти са възможни два подхода:

Според количеството на битовите отпадъци съобразно вида и броя на съдовете за съхраняването им. Община Созопол дава възможност да фирмите да декларират вида и броя на съдовете за съхраняване на битови отпадъци, които ще се използват през годината. Общинският съвет определя размера на таксата за битови отпадъци на един съд за една година в левове, в зависимост от вида и обема на съда, като цена на услугите по сметосъбиране и сметоизвозване, и обезвреждане в депа или други съоръжения на битовите отпадъци. При определяне размера на таксата в зависимост от количеството на битовите отпадъци се включват разходите по т.1, 2 и 3. Освен нея физическите и юридически лица заплащат и такса за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в размер, пропорционален в промили на отчетната стойност на имотите.

Пропорционално в промили на база отчетна стойност на имота. При този подход се следва практиката, прилагана за жилищните имоти на гражданите и предприятията, като се определят промили за сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на отпадъците на депа и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване.

На основание чл.21, т.7 от ЗМСМА и във връзка с чл.66, ал.1 от ЗМДТ, Общински съвет – Созопол приема таксата за битови отпадъци в размер както следва:

Таблица 6-01:Размер на таксата за битови отпадъци по видови услуги за физически лица

Населено място	Физически лица						чл.18, ал.6 от нар. На ОАМТЦ УТОС	чл.18, ал.5 от нар. На ОАМТЦУТО С /промил за чистота/	извън строителн и граници
	жилищни			нежилищни					
	Сметосъ- биране и сметоизво зване	Де- по	Чис- тота	Сметосъ- биране и сметоизво зване	Де- по	Чис- тота			
гр.Созопол	1,2	0,1	0,4	2,8	0,2	1	ДА	2,5	
с. Атия	6	0,25	0,75	6	0,25	0,75	ДА	0,5	3,5+3,5
с. Вършило	4	0,25	0,75	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. Габър	4	0,25	0,75	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. Зидарово	4	0,25	0,75	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. Индже Войвода	4	0,25	0,25	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. Крушевец	4	0,25	0,25	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. о. Червенка	3,5	0,2	1,3	7	0,5	2,5	ДА	2,5	
с. Присад	4	0,25	0,75	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. Равадиново	6	0,25	0,75	6	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. Равна гора	4	0,25	0,75	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. Росен	4	0,25	0,75	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
гр.Черноморец	3,5	0,2	1,3	7	0,5	2,5	ДА	2,5	

Таблица 6-02: Размер на таксата за битови отпадъци по видови услуги за юридически лица

Населено място	Юридически лица						Чл.18, ал.6 от нар. На ОАМТЦ УТОС	Чл.18, ал.5 от нар. На ОАМТЦУТО С /промил за чистота/	Извън строителн и граници
	нежилищни			жилищни					
	Сметосъ- биране и сметоизво зване	Де- по	Чис- тота	Сметосъ- биране и сметоизво зване	Де- по	Чис- тота			
гр.Созопол	7	0,5	2,5	1,6	0,1	0,6	ДА	2,5	
с. Атия	9	0,5	0,5	6	0,25	0,75	ДА	0,5	3,5+3,5
с. Вършило	9	0,5	0,5	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. Габър	9	0,5	0,5	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. Зидарово	9	0,5	0,5	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. Индже Войвода	9	0,5	0,5	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. Крушевец	9	0,5	0,5	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. о. Червенка	7	0,5	2,5	4,2	0,25	1,55	ДА	2,5	
с. Присад	9	0,5	0,5	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. Равадиново	9	0,5	0,5	6	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. Равна гора	9	0,5	0,5	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
с. Росен	9	0,5	0,5	4	0,25	0,75	ДА	0,5	
гр.Черноморец	7	0,5	2,5	4,2	0,25	1,55	ДА	2,5	

На основание чл.63, ал.1 от ЗМДТ Общински съвет – Созопол определя такса за имоти на граждани – жилищни, нежилищни и вилни, намиращи се извън районите, в които общината е организираща събиране и извозване на битовите отпадъци, за населените места от Община Созопол –промилите върху данъчната му оценка за услугата по ползване, поддържане и експлоатация на депата, за обезвреждане на битови отпадъци в депата или други съоръжения и за почистване на териториите за обществено ползване. За с.Атия – всички имоти заверени “извън строителни граници”, определената такса е:

- за депо – 3,5 промила;
- за чистота на териториите – 3,5 промила.

Определената такса за третиране на тон отпадък, постъпил в регионалната система за управление на отпадъците – регион Созопол, еднаква за всички членове на регионалното сдружение за общините Созопол, Приморско и Царево е:

▪ Цена за третиране на отпадък на основание чл.19, ал.4 от ЗУО и чл.11, т.7 от Вътрешните правила на сдружението на Общините Созопол, Приморско и Царево:

- 28 лв. за третиране на тон отпадък;
- размер на отчисленията:
 - по чл.60 от ЗУО – 0,48 лв/т;
 - по чл.64 от ЗУО – 9,00 лв/т.

▪ Цена за третиране на отпадъци в съоръженията, включени с Регионалната система – „Регионално депо за неопасни отпадъци – Созопол“ и „Претоварна станция Китен“ за други притежатели на отпадъци /фирми, предприятия/.

- 28 лв. за третиране на тон отпадък без вкл.ДДС;
- размер на отчисленията:
 - по чл.60 от ЗУО – 0,48 лв/т;
 - по чл.64 от ЗУО – 9,00 лв/т.

Приходите, постъпили в общинска администрация от такса битови отпадъци за периода 2011 - 2015 г. са представени в следващата таблицата:

Таблица 6-03: Приходи от такса-битови отпадъци

години	2011	2012	2013	2014	2015
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	3 172 346	2 787 015	3 067 852	3 051 021	3 094 760

За Община Созопол е валидна наблюдаваната във всички общини ситуация, при която делът на платените от бизнеса средства за такса-битови отпадъци е по-голям от този на домакинствата.

Таблица 6-04: Разходи за управление на отпадъците

Години	2011	2012	2013	2014	2015
Общо разходи за управление на отпадъците (лв.)	2 244 804	2 416 684	2 482 702	2 444 062	2 794 479

От представените данни за приходите (Таблица 6-03) и разходите (Таблица 6-04) в период от 2011-2015г е видно, че приходите от такса битови отпадъци, постъпващи в общинска администрация, препокриват разходите за управление на отпадъците. В декларираните от общината разходи, посочени в Таблица 6-04 са включени само дейностите, описани в Таблица 6-05.

Понастоящем, общината разпределя приходите си от такса смет в няколко групи разходи за управление на отпадъците, показани в следващата таблица.

Таблица 6-05.

Дейности по управление на отпадъците
Закупуване на съдове за битови отпадъци
Сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци
Санитаране, закриване и рекултивация на стари замърсявания
Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване

От представените в таблицата данни, най-голям дял има сметосъбирането и сметоизвозването. Друга част от събраните средства се изразходват за депониране и улично почистване, зимно снегор почистване и за покупка на съдове за битови отпадъци.

Разходите, свързани с поддържането на дейностите по управление на отпадъците ще се увеличават през годините, вследствие на променената нормативна уредба, касаеща управлението на отпадъците и въвеждането на нови методи и технологии за третирането им.

6.3.2.Обезпечения за покриване на последващи разходи за затваряне на депата и отчисления за депониране на отпадъци (т.нар. отчисления по чл. 60 и чл.64 от ЗУО)

Този финансов инструмент се прилага в страната от 1 януари 2011г. съгласно действащия по това време Закон за управление на отпадъците. Новият Закон за управление на

отпадъците (Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г., в сила от 13.07.2012г.), с разпоредбите на чл.60 и чл.64., отново въведе този финансов инструмент.

Обезпечения по чл.60 от ЗУО

Те се правят за всеки тон депониран отпадък. Целта на обезпеченията е в периода на експлоатация на съответното депо да се акумулира финансов ресурс, който собственикът на депото да използва за неговото закриване и рекултивация, след изчерпване на капацитета му. Задължението за обезпеченията по чл.60 се отнася и за общините, в случаите, в които те се явяват собственици на депо за отпадъци, независимо дали става въпрос за битови, строителни или опасни отпадъци, като обезпеченията не могат да бъдат под формата на банкова гаранция. В случаите, в които дадено депо за отпадъци се използва от няколко общини на регионален принцип, обезпеченията се внасят пропорционално на количествата депонирани отпадъци. Важно е да се подчертае, че натрупаните средства остават притежание на собственика на депото.

Размерът на обезпеченията за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото се определя от собственика на депото (общината) в левове на тон депонирани отпадъци въз основа на инвестиционния проект и/или проекта за рекултивация по формули, представени в приложението към Наредба № 7/2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изискван при депониране на отпадъци. Обезпеченията се превеждат ежемесечно по банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото.

Размерът на обезпеченията на тон отпадък се актуализира от общината собственик на депото на всеки три години в съответствие с индекса на потребителските цени, публикуван от НСИ, и/или при промяна в параметрите за определянето му, която води до изменение от над 15% от първоначално определения размер на отчисленията за тон депониран отпадък. В случай, че събраните средства в сметката в РИОСВ на общината са недостатъчни за приключване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото, общината осигурява остатъка от средствата. Когато след приключване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото останат средства на общината в сметката в РИОСВ, същите подлежат на възстановяване на общината за извършване на дейности по управление на отпадъците.

Отчисления по чл.64 от ЗУО (екотакса за депониране)

Тези отчисления се правят за всеки тон депонирани отпадъци с цел натрупване на средства както за изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци, осигуряващи изпълнение от общините на нормативните изисквания, така и за извършването на последващи експлоатационни разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци.

Целта на отчисленията като икономически инструмент е да стимулират общините да намалят количествата на депонираните отпадъци за сметка на рециклираните и оползотворени отпадъци и да се натрупат средства за изграждане на инфраструктура за третиране на отпадъците. В случаите, в които дадено депо за отпадъци се използва от няколко общини на регионален принцип, то отчисленията се внасят пропорционално на количествата депонирани отпадъци.

В Наредба № 7/2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изискван при депониране на отпадъци, размерът на отчисленията по чл. 64 от ЗУО за всеки тон депониран отпадък са ясно определени по години, като всяка година нарастват, както следва:

година										
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	всяка следваща година
мерна единица, лв/т										
3	9	15	22	28	36	47	61	78	95	95

Съществен икономически стимул за достигане на целите от общините е освобождаването от отчисленията за депониране. Целта на отчисленията е да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се насърчи тяхното рециклиране и оползотворяване. Ако общините изпълнят двата вида цели повторна употреба и рециклиране и намаляване количеството на депонирани биоразградими отпадъци, те се освобождават 100% от заплащане на отчисленията за депониране. При неизпълнение на изискванията за осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци до средата на 2014 г. таксите за депониране се увеличават с 15%. Ако общините депонират битови отпадъци на депа, които не отговарят на нормативните изисквания, таксата за депониране се заплаща в двоен размер.

С въвеждане в експлоатация на сепариращата инсталация от началото на 2016г., на Регионалното депо за неопасни отпадъци на територията на Община Созопол, тенденцията е направените в тази връзка разходи да се компенсират от цялостното намаляване на количеството отпадъци, които ще се транспортират за крайно обезвреждане на депо, както и от реализацията на разделно събраните оползотворими компоненти.

Основни изводи и препоръки

□ В общината се прилага напълно принципът „замърсителят плаща” относно строителните отпадъци и частично по отношение услугите, свързани с битовите отпадъци поради технически проблеми, свързани с измерване на точното количество изхвърлени битови отпадъци, особено от домакинствата. Общината е създавала нормативна възможност за юридическите лица да заплащат услугите по организирано сметоизвозване на база количество чрез предварителна заявка.

□ Приходите, събрани от такса битови отпадъци към момента са достатъчни и покриват всички необходими разходи за дейността.

□ Дейностите, подпомагани от общината на принципа „разширена отговорност на производителя” са обхванати изцяло, с изключение на един поток от масово разпространените отпадъци – излезли от употреба гуми, които остава извън системата за разделно събиране на МРО на територията на общината. Необходимо е общината да търси съдействие за организиране на тази дейност, чрез сключване на договори с организация по оползотворяване или други лица, притежаващи разрешително съгласно ЗУО, с цел обхващане на всички образувани от домакинствата масово разпространени отпадъци. Община Созопол предвижда обособяване на самостоятелна площадка за временно съхранение на излезли от употреба гуми в границите на планираното депо за строителни отпадъци и земни маси, в землището на гр. Черноморец.

□ Финансирането на дейностите с отпадъците, се извършва и посредством въведените отчисления, които общината заплаща по реда на ЗУО. Натрупаната сума може да се изразходва за дейности, свързани със следексплоатационните разходи на депото. Въвеждането на отчисления за натрупване в общините на средства за последваща рекултивация и мониторинг на депата за отпадъци се доближава в по-голяма степен до прилагане на принципа „замърсителят плаща”.